

Handläggare
Anita Fagervall
Telefon: 08-508 334 94

Till
Utbildningsnämnden
2021-01-21

**Institutet för språk och folkminnets förslag till
handlingsprogram för bevarande av de nationella
minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska**
Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2020/1708

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Lee Orberson
Grundskoledirektör

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat Institutet för språk och folkminnets (IFSOF) förslag till ”handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska” till utbildningsnämnden för yttrande. Institutet för språk och folkminnen har i sitt handlingsprogram identifierat problem, formulerat målbilder och föreslagit åtgärder för den fortsatta minoritetspolitiken.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till intentionerna bakom det förslagna handlingsprogrammet, men konstaterar samtidigt att de föreslagna åtgärderna innebär stora utmaningar för kommunerna. Bristen på modersmåls lärare och minoritetsspråkstalande pedagoger är problematisk för stadens förskolor och skolor. Om rätten till modersmålsundervisning utökas till att omfatta också förskoleklass och antalet timmar utökas till minst tre per vecka försvåras situationen ytterligare. Tillgången till pedagoger med dessa kompetenser är något som inte kan lösas enbart lokalt i Stockholm. Det är en fråga som måste diskuteras vidare i samverkan på nationell nivå i enlighet med beskrivningen i handlingsprogrammet.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund/ Ärendet

I juni 2019 fick Institutet för språk och folkminnen i uppdrag att ta fram ett långsiktigt och samlat handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska. Sametinget fick ett motsvarande uppdrag för samiska.

Institutet för språk och folkminnen har i sitt handlingsprogram identifierat problem, formulerat målbilder och föreslagit åtgärder för den fortsatta minoritetspolitiken. Handlingsprogrammets övergripande syfte är att lämna förslag på en konkret riktning framåt för minoritetspolitiken och ett långsiktigt bevarande av de nationella minoritetsspråken.

Några insatser är tydligt avgränsade och detaljerade och bör, menar Institutet för språk och folkminnen, kunna beslutas och implementeras direkt. Andra förslag är mer omfattande och kräver längre tid att förverkliga, då de förutsätter att andra åtgärder redan har genomförts. Detta beror på att minoritetspolitiken utvecklats olika långt inom olika områden i samhället och i förhållande till de olika språken.

Institutet för språk och folkminnen uppmärksammar i sitt handlingsprogram offentliga organisationers behov av information, stöd och inspiration för hur de kan arbeta med minoritetspolitik. Det finns också behov att samla ett brett och aktuellt informationsutbud kopplat till de nationella minoriteterna och minoritetsspråken på en och samma plattform. Institutet för språk och folkminnen menar att många myndigheter/kommuner inte anser sig berörda av minoritetslagstiftningen och att minoritetspolitiska frågor därför i låg grad integreras på ett naturligt sätt med andra politikområden. Det är, menar Institutet för språk och folkminnen, vanligt att kunskapen om minoriteterna bärs av enstaka personer i en organisation, vilket gör organisationen sårbar. Institutet för språk och folkminnen gör bedömningen att kunskapsnivån och medvetenheten om de nationella minoritetsspråken behöver höjas i hela samhället, de offentliganställda utgör här en särskilt viktig målgrupp.

I handlingsprogrammet presenteras en rad mål för olika områden kombinerat med förslag på åtgärder för att nå målen, bland annat följande.

- Att det på nationell nivå utformas en informationsportal med samlad information om de nationella minoriteterna.
- Att det på nationell nivå utformas en webbaserad utbildning för offentliganställda.
- Att Skolinspektionen får i uppdrag att genomföra regelbundna uppföljningar av huvudmäns och skolors arbete med de nationella minoritetsspråken.
- Att det på prov etableras förvaltningsområden för jiddisch och romska i några kommuner.

Vidare föreslås att utbildning i nationellt minoritetsspråk ska erbjuds barn i förskoleklassen och att lagstiftningen ändras så att minst tre timmars modersmålsundervisning i veckan ska erbjudas i de nationella minoritetsspråken. För gymnasiets elever är förslaget att nuvarande krav på ”goda kunskaper” i modersmålet tas bort.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med förskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 12 januari 2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till intentionerna bakom förslagen som läggs fram av Institutet för språk och folkminnen, men konstaterar samtidigt att de föreslagna åtgärderna innebär stora utmaningar för kommunerna.

Förvaltningen välkomnar de förslag som presenteras i det fortsatta arbetet med att revitalisera de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska och att språkvårdsansvaret fortsatt bedrivs i statlig regi och i samråd med minoritetsgrupperna bland annat. Förvaltningen ställer sig även positiv till en riktad utbildningsinsats till offentliganställda.

Förvaltningen kan samtidigt konstatera att flera av de föreslagna åtgärderna som rör förskolan och skolan innebär stora utmaningar för de kommunala verksamheterna. Även om förvaltningen ställer sig positiv till intentionerna så är det ett obestridligt faktum att det redan idag är svårt att rekrytera modersmåls lärare och pedagoger med kompetens i nationella minoritetsspråk. Tillgången till modersmåls lärare och minoritetsspråkstalande pedagoger är en fortsatt utmaning för stadens förskolor och skolor. Om rätten till modersmålsundervisning utökas till att omfatta också

förskoleklassen och antalet timmar utökas till minst tre per vecka försvåras situationen ytterligare. Tillgången till personal med dessa kompetenser är inte något som kan lösas lokalt i Stockholm. Det är en fråga som måste diskuteras vidare i samverkan på nationell nivå i linje med så som det beskrivs i handlingsprogrammet.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är ett svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bilaga

Institutet för språk och folkminnets förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska, KU 2020/01900